

Näin sisällönkuvailen

Sisällönkuvailupäivä 20.11.2014

Liisa Virtanen

Kansalliskirjasto

liisa.virtanen@helsinki.fi

Ennakointia kansien pohjalta

- lastenkirja
- keittokirjojen luokka
- muototermi keittokirjat
- asiasana ruokaohjeet
- paikkaYhdysvallat
- kohdehenkilö Ingallsin Laura– mikähän muoto? Fikt.
- kohdeteos (televisiosarja)

...mutta tällaiseen päädyin

080 641/642 (ei lastenkirja)

084 68.2 ykl

600 Wilder, Laura Ingalls #t Pieni talo preerialla -kirjat

655 keittokirjat

650 ruokaohjeet

ruoanvalmistus

ruokaperinne

ruokakulttuuri

uudisasukkaat

ruoka

nuortenkirjallisuus

648 1800-luku

651 Yhdysvallat

Näin Melindassa

60014 |a Wilder, Laura Ingalls.

650 7 |a lastenkirjallisuus |x ruokaohjeet |x
käännökset |x suomen kieli |x englannin
kieli |2 ysa

650 7 |a nuortenkirjallisuus |x ruokaohjeet |2
ysa

650 7 |a barnlitteratur |x matrecept |x
översättningar |x finska |x engelska |2
allars

650 7 |a ungdomslitteratur |x matrecept |2
allars

650 7 |a ruoanvalmistus |2 ysa

650 7 |a Yhdysvallat |2 ysa

650 7 |a nuortenkirjallisuus |x
ruokaohjeet |2 ysa

650 7 |a ruokakulttuuri |x uudisasukkaat |
z Yhdysvallat |2 ysa

650 7 |a ruokaohjeet |x uudisasukkaat |z
Yhdysvallat |2 ysa

Näin olemme oppineet

- tietyin askelin: määritetään dokumentin käsittelemä aihe ja käsitteet ja käännetään ne indeksointikielelle ja/tai luokitusnotaatioksi
- (teksti)fakta-aineisto: abstrakti, esipuhe, sisällysluettelo, nimeke, takakansi, sisällön selailu, julkaisun hakemistot, julkaisussa olevat asiasanat...
- mielessä pidetään myös kohderyhmä, aiemmat samantapaiset julkaisut, tieteenalan diskurssi, ajankäytön optimointi, oman organisaation käytännöt...
- sisällönkuvailija operoi merkityksillä – täsmälliset, tiedontallentajan ja tiedonhakijan samalla tavoin ymmärtämät merkitykset parantavat hakutulosta

... mutta käytännössä myös

- prosessi, joka alkaa heti kun julkaisuun tarttuu
 - kompleksista toimintaa, jossa ei voi aina erottaa vaiheita
 - yleishahmotus, tekijännimen tuttuus, tietty sarja, julkaisun tyyppi ja laajuus ym., muutkin kuin suoraan sisältöön liittyvät asiat vaikuttavat
 - elektronisten julkaisujen hahmotus vaikeampaa
- näenkö vain yhden tulkintamahdollisuuden? Vrt. hahmopsykologian kuvat
- aina dokumentin tulkintaa - vaikka pyrkimys objektiivisuuteen ja neutraaliuteen, subjektiivisuus on läsnä – oma työhistoria ja opinnot, kiinnostuksen kohteet, ajassa ajankohtaiset ilmiöt jne.

Miten teen

- yleishahmotus -> luokka, YKL hyllyluokkana – jos itse menen kirjastoon, tuntuisiko hyvältä paikalta löytää ao. opus
- jos vaikea saada otetta, kerron mielessäni kuulijalle/itselleni julkaisun sisällöstä -> usein yleisempiä termejä kuin dokumentissa
- kysyn itseltäni, haluanko saada tämän julkaisun näillä asiasanoilla
- käytän hyväksi omaa ja muita tietokantoja etsimällä jollain kriteerillä samantyyppisiä
- samantyyppiset julkaisut samalla sapluunalla (johdonmukaisuus tiedonhaussa), mutta huomioitava myös mahdolliset merkitsevät erityisyydet (aihe josta ei ole paljon aiemmin)

- käytän hyväksi tietueessa valmiina olevia sanoja, jos ovat omiin käytäntöihin sopivia
 - hienoa, kun omat ajatukset ja toisen tekemä käyvät yksiin
 - usein löytyy termi/termejä, joita ei itse olisi huomannut käyttää
 - hidastaa joskus
- tarkat kuvailutermit mutta myös yleisempiä – pyrin välttämään jämähtämistä vain julkaisun käyttämiin termeihin
 - esim. julkaisu käsittelee suurjännitelinjojen yhteyttä leukemian esiintyvyyteen
 - leukemia, suurjännitelinjat, esiintyvyys, sähkömagneettiset kentät, sähkömagneettinen säteily, sähköjohdot, vaikutukset, terveys, terveysvaikutukset, syöpätaudit, ympäristöterveys...
- paljonko asiasanoja? Vähemmän ei ole aina enemmän.

- onko reagoitava uuteen käsitteeseen? -> termiehdotus tai vapaan indeksoinnin termi – mutta älyäkö aina uuden käsitteen olemassaolon?
- Internet apuna: Wikipedia ym., väitöstiedotteet, sanakirjat ym.
- myös painetut apuvälineet: vanhat tietosanakirjat, paikannimihakemistot, alakohtaiset hakuteokset
- suosin erisnimiä kun mahdollista – täsmällisiä termejä joiden kautta voi päästä helpommin käsiksi muihinkin saman aihepiirin julkaisuihin
- kannatan asiasanojen ohella luokitusta

Mahdollisia ongelmia

- vanhojen termien lisäksi tulee jatkuvasti uusia tarkempia – mikä vaikutus sisällönkuvailussa ja tiedonhaussa?
 - aikaisemmin teatteri/teatterit + historia, nyt myös termi teatterihistoria
 - ennen kuljetus + kustannukset, nyt kuljetuskustannukset
- yleistermit - laatua vai turhaa työtä?
 - vaikutukset, kehittäminen, suunnittelu... (vrt. ketjutus - yhteys päätermiin)
 - isot tietovarannot, merkitys kasvaa?
- sanojen merkitykset muuttuvat ja siirtyvät ajan mukana
 - yleinen kielenkäyttö muuttuu, termit vanhenevat; poliittinen korrektius
 - joukkoviestimet/media, vanhukset/ikääntyneet - käytäntö molempia?
Mongoloidit

- onko teos kauno- vai tietokirjallisuutta?
- oman näkökulman esiintuominen?
 - yhteiskuntakritiikki, valtioterrorismi?
- mieluummin ilman kuin vääriä termejä
- paikat ja ajat
 - ei voi tietää miltä kannalta hakija lähestyy paikkaa
 - historialliset muutokset
 - Suomi? Eurooppa – Afrikka, Pohjoismaat + kaikki maat erikseen?
- numeeriset ja sanalliset ajanilmaukset
 - numeerinen aina kun mahdollista
 - keskiaika, myöhäiskeskiaika

Mikä muuttunut

- ennen enemmän yksin, nyt osana sisällönkuvailijoiden yhteisöä - tieto toisten töistä lisääntynyt, oma työ näkyvämmäksi, yhteistyö, käytetään hyväksi muiden tekemää
- metadatan tuottajien muutos: kirjoittajien ja julkaisijan antama metatieto – laajempi joukkoistaminen vasta tulossa?
- kansainvälistyminen, pois kansallisista erikoisuuksista – yhteinen hyötykäyttö
- monikielisyys
- rakenteistaminen – asiat oikeisiin paikkoihin
- yksi tietokanta – yhdenmukaisuus mahdollista – isommissa ympyröissä heterogeenisyyttä
- käyttäjätottumusten muuttuminen, verkko hakupaikkana: mahdollisimman helposti, yhdellä klikkauksella; googlemaisuus, relevanssi, kokoteksti, nopeus haluttuja
- ***ydin pysyy samana***

Kiitos!